

PRAVILNIK O SPECIJALIZACIJAMA I UŽIM SPECIJALIZACIJAMA ZDRAVSTVENIH RADNIKA I ZDRAVSTVENIH SARADNIKA

("Sl. glasnik RS", br. 63/2010)
I UVODNA ODREDBA

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se vrste, trajanje i sadržina specijalizacija i užih specijalizacija, programi obavljanja specijalizacija, odnosno užih specijalizacija, način obavljanja specijalističkog staža i polaganje specijalističkog ispita, sastav i rad ispitnih komisija, uslovi koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove i privatna praksa za obavljanje specijalističkog staža, uslovi i način priznavanja vremena provedenog na radu kao dela specijalističkog staža, kao i obrazac indeksa i diplome o položenom specijalističkom ispitu, odnosno položenom ispitu iz uže specijalizacije.

II VRSTE I TRAJANJE SPECIJALIZACIJA I UŽIH SPECIJALIZACIJA

1. Vrste i trajanje specijalizacije

Član 2

Doktori medicine mogu se specijalizovati u sledećim granama medicine, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) interna medicina;
- 2) pulmologija;
- 3) endokrinologija;
- 4) kardiologija;
- 5) nefrologija;
- 6) alergologija i klinička imunologija;
- 7) reumatologija;
- 8) gastroenterologija;
- 9) hematologija;
- 10) gerijatrija;
- 11) infektologija;
- 12) pedijatrija;
- 13) neurologija;
- 14) psihijatrija;
- 15) dečja neurologija;
- 16) dečja i adolescentna psihijatrija;
- 17) opšta hirurgija;
- 18) abdominalna hirurgija;
- 19) vaskularna hirurgija;
- 20) grudna hirurgija;
- 21) ortopedska hirurgija i traumatologija;

- 22) dečja hirurgija;
- 23) neurohirurgija;
- 24) plastična, rekonstruktivna i estetska hirurgija;
- 25) maksilofacijalna hirurgija;
- 26) anesteziologija, reanimatologija i intenzivna terapija;
- 27) urologija;
- 28) kardiohirurgija;
- 29) ginekologija i akušerstvo;
- 30) otorinolaringologija;
- 31) oftalmologija;
- 32) dermatovenerologija;
- 33) fizikalna medicina i rehabilitacija;
- 34) radijaciona onkologija;
- 35) radiologija;
- 36) nuklearna medicina;
- 37) patologija;
- 38) sudska medicina;
- 39) higijena;
- 40) epidemiologija;
- 41) medicinska mikrobiologija;
- 42) socijalna medicina;
- 43) medicina rada;
- 44) opšta medicina;
- 45) klinička biohemija;
- 46) klinička farmakologija;
- 47) imunologija;
- 48) urgentna medicina;
- 49) laboratorijska medicina;
- 50) sportska medicina;
- 51) transfuzijska medicina;
- 52) vazduhoplovna medicina.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do šest godina, i to:

- a) specijalizacije iz tač. 40), 42) i 52) - tri godine;
- b) specijalizacije iz tač. 10), 15), 30), 32), 36), 38), 39), 43), 44), 45), 46), 47), 50) i 51) - četiri godine;
- v) specijalizacije iz tač. 1)-9), 11)-14), 16), 24), 25), 26), 29), 33), 34), 35), 37), 41), 47), 48) i 49) - pet godina;
- g) specijalizacije iz tač. 17)-23), 27) i 28) - šest godina.

Član 3

Doktori stomatologije mogu se specijalizovati u sledećim granama medicine, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) preventivna i dečja stomatologija;
- 2) bolesti zuba i endodoncija;
- 3) stomatološka protetika;
- 4) paradontologija i oralna medicina;
- 5) ortopedija vilica;
- 6) oralna hirurgija;
- 7) maksilofacijalna hirurgija.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do pet godina i to:

- a) specijalizacije iz tač. 1) - 6) - tri godine;

b) specijalizacija iz tačke 7) - pet godina.

Član 4

Diplomirani farmaceuti mogu se specijalizovati u sledećim granama farmacije, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) klinička farmacija;
- 2) medicinska biohemija;
- 3) toksikološka hemija;
- 4) sanitarna hemija;
- 5) ispitivanje i kontrola lekova;
- 6) farmako terapija;
- 7) farmaceutska tehnologija;
- 8) kontrola i primena lekovitih biljaka;
- 9) socijalna farmacija.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od dve do četiri godine, i to:

- a) specijalizacija iz tačke 2) - četiri godine;
- b) specijalizacije iz tač. 3), 4), 5) i 6) - tri godine;
- v) specijalizacije iz tač. 1), 7), 8) i 9) - dve godine.

Član 5

Diplomirani farmaceuti - medicinski biohemičari mogu se specijalizovati u sledećim granama farmacije, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) medicinska biohemija;
- 2) farmakoterapija;
- 3) sanitarna hemija;
- 4) toksikološka hemija.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do četiri godine, i to:

- a) specijalizacija iz tačke 1) - četiri godine;
- b) specijalizacije iz tač. 2), 3) i 4) - tri godine.

Član 6

Zdravstveni saradnici mogu se, u zavisnosti od završenog fakulteta, specijalizovati u sledećim oblastima zdravstvene zaštite i to:

- 1) zdravstvena statistika i informatika - ako su završili prirodno-matematički fakultet, ekonomski fakultet i fakultet organizacionih nauka;
  - 2) zdravstvena ekonomika - ako su završili ekonomski fakultet;
  - 3) zdravstveno pravo - ako su završili pravni fakultet;
  - 4) medicinska psihologija - ako su završili filozofski fakultet (diplomirani filozof).
- Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju tri godine.

2. Vrste i trajanje užih specijalizacija

Član 7

Doktori medicine specijalisti mogu se u zavisnosti od specijalnosti, specijalizovati iz sledećih užih specijalističkih grana i oblasti zdravstvene zaštite, i to:

- 1) audiologija - ako imaju specijalizaciju iz oblasti otorinolaringologije;
- 2) laboratorijska tehnika za izučavanje proteina - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 3) molekularno biološka i imunohemijska dijagnostika - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 4) kliničko biohemijska reumatologija - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;

- 5) laboratorijska dijagnostika u onkologiji - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 6) laboratorijska endokrinologija - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 7) laboratorijska gerijatrija - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 8) profesionalna toksikologija - ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene i interne medicine;
- 9) klinička toksikologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, infektologije, farmakologije, neurologije, psihijatrije, kliničke fiziologije i medicine rada;
- 10) ocenjivanje radne sposobnosti ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, opšte medicine, interne medicine i pulmologije;
- 11) radiološka zaštita ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene, epidemilogije, radiologije i nuklearne medicine;
- 12) fertilitet i sterilitet - ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;
- 13) fonijatrija - ako imaju specijalizaciju iz otorinolaringologije;
- 14) dermatovenerološka mikologija - ako imaju specijalizaciju iz dermatovenerologije;
- 15) angiologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, neurologije, opšte medicine, fizikalne medicine, dermatovenerologije, radiologije i specijalizaciju jedne od hirurških grana;
- 16) medicinska parazitologija i mikologija - ako imaju specijalizaciju iz mikrobiologije sa parazitologijom i medicinske mikrobiologije;
- 17) virusologija - ako imaju specijalizaciju iz mikrobiologije sa parazitologijom;
- 18) bakteriologija - ako imaju specijalizaciju iz mikrobiologije sa parazitologijom;
- 19) školska preventivna medicina - ako imaju specijalizaciju iz pedijatrije, opšte medicine i higijene;
- 20) dijetoterapija - ako imaju specijalizaciju iz higijene, interne medicine, pedijatrije, anesteziologije sa reanimatologijom, gastroenterologije, medicine sporta i opšte medicine;
- 21) medicinska ekologija - ako imaju specijalizaciju iz higijene, medicine rada, opšte medicine i kliničke farmakologije;
- 22) klinička genetika ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 23) epidemiologija hroničnih nezaraznih bolesti - ako imaju specijalizaciju iz epidemiologije, higijene, socijalne medicine, medicine rada, opšte medicine i infektivnih bolesti;
- 24) epidemiologija zaraznih bolesti - ako imaju specijalizaciju iz epidemiologije, higijene, socijalne medicine, medicine rada, opšte medicine i infektivnih bolesti;
- 25) zdravstveno vaspitanje - ako imaju specijalizaciju iz opšte medicine i svih preventivnih grana medicine;
- 26) neonatologija - ako imaju specijalizaciju iz pedijatrije;
- 27) baromedicina - ako imaju specijalizaciju iz bilo koje grane medicine osim socijalne medicine, higijene i epidemiologije;
- 28) balneoklimatologija - ako imaju specijalizaciju iz bilo koje grane medicine osim socijalne medicine;
- 29) klinička transfuziologija - ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 30) sudska psihijatrija - ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije;
- 31) bolesti zavisnosti - ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 32) perinatologija - ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;
- 33) dečja fizijatrija - ako imaju specijalizaciju iz fizikalne medicine i rehabilitacije;
- 34) medicinska informatika - ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 35) klinička neurofiziologija sa epileptologijom - ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije, dečje psihijatrije, neurologije, dečje neurologije i pedijatrije;
- 36) klinička farmakologija - farmakoterapija - ako imaju specijalizaciju iz kliničke farmakologije, anesteziologije sa reanimatologijom, neurologije i psihijatrije;
- 37) saobraćajna medicina - ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene, socijalne medicine, epidemiologije i statistike;
- 38) neuroradiologija - ako imaju specijalizaciju iz radiologije;

- 39) interventna radiologija - ako imaju specijalizaciju iz radiologije;
- 40) digestivna radiologija - ako imaju specijalizaciju iz radiologije;
- 41) dečja ortopedija - ako imaju specijalizaciju iz dečje hirurgije i ortopedije;
- 42) dečja urologija - ako imaju specijalizaciju iz dečje hirurgije i urologije;
- 43) medicinska citologija - ako imaju specijalizaciju iz patologije;
- 44) klinička patologija - ako imaju specijalizaciju iz patologije.

Uže specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od 12 do 24 meseca, i to:

- a) specijalizacije iz tač. 1)-10), 12)-14), 17-35), 43) i 44) - 12 meseci;
- b) specijalizacije iz tač. 15), 16) i 36) - 18 meseci;
- v) specijalizacije iz tač. 11), 37)-42) - 24 meseca.

Član 8

Diplomirani farmaceuti - specijalisti mogu se u zavisnosti od specijalnosti, specijalizovati iz sledećih užih specijalističkih grana i oblasti zdravstvene zaštite, i to:

- 1) klinička imunohemija - diplomirani farmaceuti - specijalisti;
- 2) klinička enzimologija - diplomirani farmaceuti - specijalisti;
- 3) laboratorijska endokrinologija - diplomirani farmaceuti - specijalisti.

Uže specijalizacije iz stava 2. ovog člana traju 12 meseci.

III PROGRAMI SPECIJALIZACIJA I UŽIH SPECIJALIZACIJA

Član 9

Specijalizacije, odnosno uže specijalizacije obavljaju se po programima kojima je utvrđen, obim, sadržaj i plan sprovođenja teorijske i praktične nastave i praktičnog stručnog rada, kao i znanja i veštine koje se stiču.

Programi specijalizacija i užih specijalizacija iz stava 1. ovog člana odštampani su uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

IV NAČIN OBAVLJANJA SPECIJALISTIČKOG STAŽA I POLAGANJE SPECIJALISTIČKOG ISPITA, SASTAV I RAD ISPITNIH KOMISIJA, OBRAZAC INDEKSA I DIPLOME

Član 10

Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici po dobijanju rešenja ministra zdravlja o davanju saglasnosti na odobrenu specijalizaciju, odnosno užu specijalizaciju, započinju obavljanje specijalističkog staža danom upisa na odgovarajući fakultet zdravstvene struke (u daljem tekstu: fakultet).

Imenovanje mentora vrše fakulteti po kriterijumima koje utvrdi naučno-nastavno veće fakulteta.

Član 11

Specijalistički staž iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije obavlja se na odgovarajućem fakultetu, zdravstvenoj ustanovi i privatnoj praksi koje ispunjavaju uslove utvrđene ovim pravilnikom.

Član 12

O obavljanju specijalističkog staža i specijalizacije, odnosno uže specijalizacije, vodi se specijalistička knjižica indeks na Obrascu 1 koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 13

Po završenom specijalističkom stažu podnosi se prijava odgovarajućem fakultetu za polaganje specijalističkog, odnosno užeg specijalističkog ispita (u daljem tekstu: ispit). Uz prijavu iz stava 1. ovog člana podnosi se i specijalistička knjižica indeks.

Član 14

Specijalistički ispit sastoji se iz četiri dela, i to:

- 1) testa;
- 2) specijalističkog rada;
- 3) praktičnog dela;
- 4) usmenog ispita.

Konačna ocena za specijalistički ispit formira se na osnovu sva četiri dela ispita.

Član 15

Sadržaj specijalističkog ispita je sledeći:

- 1) Test sadrži najmanje 15 a najviše 20 pitanja iz svih grana medicine, odnosno oblasti zdravstvene zaštite.

U testu moraju biti zastupljene sve grane medicine, odnosno oblasti zdravstvene zaštite u okviru te specijalizacije (banka test pitanja).

Postupak testiranja specijalističkog dela ispita utvrđuje fakultet.

Specijalizant mora tačno odgovoriti na najmanje 60% pitanja u testu da bi bio ocenjen pozitivno. Položen test je uslov nastavka specijalističkog ispita.

- 2) Specijalistički rad mora biti objavljen ili prihvaćen za štampu u naučnom i stručnom časopisu sa recenzijom, a za preventivne grane mora biti prihvaćen rad za prezentaciju na skupu sa recenzijom.

- 3) Praktični deo ispita specijalizant polaže na dan polaganja usmenog ispita.

- 4) Usmeni ispit - članovi komisije pojedinačno ocenjuju odgovore kandidata na svako postavljeno pitanje, ocenama od pet do deset.

Smatra se da je kandidat položio usmeni ispit ako je na ispitu ostvario prosečnu ocenu najmanje šest.

Izuzetno usmeni deo ispita pred ispitnom komisijom može se održati najkasnije dva dana po obavljenom praktičnom delu ispita.

Član 16

Specijalistički ispit iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije polaže se pred ispitnom komisijom, koja se obrazuje na fakultetima zdravstvene struke.

Ispitna komisija se sastoji od predsednika, najmanje dva člana i odgovarajućeg broja zamenika.

Predsednik i najmanje jedan član komisije moraju biti nastavnici fakulteta.

Ispitne komisije obrazuju se za svaku vrstu specijalizacije, odnosno uže specijalizacije.

Ispit se može održati samo pred ispitnom komisijom u punom sastavu.

Član 17

Specijalizant, posle sticanja uslova za polaganje ispita, obavezan je da pristupi polaganju ispita u roku od šest meseci.

Član 18

Zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku kome je, u skladu sa propisom, kojim se uređuje oblast rada, utvrđeno mirovanje radnog odnosa, rok za ispunjavanje uslova za polaganje ispita produžava se za utvrđeni period mirovanja radnog odnosa i to u sledećim slučajevima:

- 1) odlaska na odsluženje, odnosno dosluženje vojnog roka;
- 2) upućivanja na rad u inostranstvo od strane poslodavca ili u okviru međunarodno-tehničke ili prosvetno-kulturne saradnje, diplomatska, konzularna i druga predstavništva;
- 3) izbora, odnosno imenovanja na funkciju u državnom organu, sindikatu, političkoj organizaciji ili na drugu javnu funkciju čije vršenje zahteva da privremeno prestane dalji rad kod poslodavca.

Zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku iz stava 1. tačka 2) ovog člana, rok za ispunjavanje uslova za polaganje ispita produžava se za utvrđeni period mirovanja radnog odnosa.

Ako zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik iz opravdanih razloga utvrđenih zakonom (bolovanje duže od šest meseci, trudnoća, komplikacije u vezi sa održavanjem trudnoće, porodijsko odsustvo i odsustvo radi nege deteta), nije stekao uslove za polaganje ispita, u skladu sa ovim pravilnikom, rok za sticanje uslova za polaganje ispita produžava se za period za koji su trajali navedeni razlozi.

Član 19

Po završenom specijalističkom ispitu ispitna komisija ocenjuje zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika ocenom "odličan", "vrlo dobar", "dobar" ili "nije položio".

Član 20

Zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik koji ne položi ispit može da polaže ispit u roku koji ne može biti kraći od šest meseci, od dana polaganja ispita.

Član 21

Zdravstvenom radniku, odnosno zdravstvenom saradniku koji je položio specijalistički ispit izdaje se diploma o stečenom stručnom nazivu specijaliste na Obrascu 2, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Zdravstvenom radniku, koji je položio specijalistički ispit iz uže specijalizacije izdaje se diploma o stečenom stručnom nazivu specijaliste uže specijalizacije na Obrascu 3, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

V USLOVI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI ZDRAVSTVENE USTANOVE I PRIVATNA PRAKSA ZA OBAVLJANJE SPECIJALISTIČKOG STAŽA

Član 22

Specijalistički staž iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije može se obavljati u zdravstvenoj ustanovi koja pored propisanih uslova za obavljanje zdravstvene delatnosti ispunjava i sledeće uslove:

- 1) da ima najmanje jednog specijalistu iz odgovarajuće specijalnosti, odnosno uže specijalnosti sa pet godina rada posle položenog stručnog ispita;
  - 2) da ima i da sprovodi plan stručnog usavršavanja;
  - 3) da ima stručnu biblioteku i da je pretplaćena na dobijanje naučnih i stručnih publikacija, odnosno časopisa;
  - 4) da na jednog specijalistu iz tačke 1. ovog stava nema više od dva zdravstvena radnika, odnosno dva zdravstvena saradnika koji se već nalaze na specijalizaciji.
- Specijalistički staž iz uže specijalizacije može se obavljati na klinici i drugoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove koja ispunjava propisane uslove za kliniku.

Specijalistički staž iz uže specijalizacije može se po uputu odgovarajućeg fakulteta obavljati i u zdravstvenoj ustanovi iz stava 1. ovog člana.

VI USLOVI I NAČIN PRIZNAVANJA SPECIJALISTIČKOG STAŽA

Član 23

Zdravstvenom radniku koji je pre odobrenja specijalizacije proveo na radu određeno vreme u zdravstvenoj ustanovi, Ministarstvo zdravlja može, na njegov zahtev i na predlog fakulteta, priznati to vreme u specijalistički staž pod sledećim uslovima:

- 1) ako zdravstvena ustanova u kojoj je proveo na radu određeno vreme pre odobrenja specijalizacije ispunjava uslove iz člana 22. ovog pravilnika;
- 2) ako stručno medicinski postupci i sadržaj zdravstvene zaštite koje je obavljao u zdravstvenoj ustanovi odgovaraju ili su isti sa sadržajima i postupcima predviđenim programom specijalizacije za određenu specijalizaciju;
- 3) ako specijalizacija traje četiri i više godina, odnosno za doktore stomatologije ako specijalizacija traje tri i više godina.

Član 24

Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici, koji su do dana stupanja na snagu ovog pravilnika, započeli obavljanje specijalističkog staža, odnosno užeg specijalističkog staža, obaviće specijalistički staž, odnosno uži specijalistički staž u celosti prema dosadašnjim propisima, s tim što će ispit polagati na način i pod uslovima predviđenim ovim pravilnikom.

Član 25

Zdravstveni radnici koji su započeli, odnosno koji su stekli zvanje specijaliste po dosadašnjim propisima, mogu se uže specijalizovati po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 26

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika ("Službeni glasnik RS", br. 111/93, 46/97, 33/00, 44/00, 27/04 i 36/04).

Član 27

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".